

TERUGBLIK

Over Hilversumse straatnamen

korte aantekeningen bij een lezing door Joop Reinboud op 23 maart 1983

De oudst bekende - op een kaart van 1562 voorkomende - benoemde weg in Hilversum was "den hooge droviksweg", drovik of dreuvik = drijfweg - een weg of pad waarlangs het vee van en naar het dorp werd gedreven - later Bosdrijftweg, waaruit de huidige Boschdrift is ontstaan.

De officiële vaststelling van straatnamen dateert van 17 november 1829, dit in verband met de instelling van het kadaster hetwelk voorgeschreven werd ten behoeve van de inning van grondbelasting. Als basis voor deze straatnaam-vaststelling diende een kaart van het dorp Hilversum uit 1824; toen werden de straten en stegen benoemd. Van de toen bekende namen, 33 in totaal, zijn er thans nog 8 van gelijke naam; 11 namen werden gewijzigd of "gefantsoeneerd" en 14 straatnamen zijn verdwenen.

Op de eerder genoemde straatnamenlijst van 1729 is de huidige 's Gravelandseweg - de eerste verharde weg van Hilversum - verdeeld in drie verschillende namen, t.w. Breestraat (bij het centrum), daarna 's-Gravelandsedrift en dan 's-Gravelandse eind.

Naast de Breestraat komen in het centrum voor: Kerkstraat, Herenstraat en Veerstraat, Langestraat en Veeneind.

De 's Gravelandseweg werd aangelegd in 1825 op aanvraag van Jonkheer Corver Hooft (vandaar de Jonkerweg in de nabijheid) bij Koninklijk Besluit van Willem I.

De Vreelandseweg dateert van 1844 en werd met goedkeuring van de gemeenten Vreeland, Kortenhoef en Hilversum aangelegd teneinde een verbin-

ding tot stand te brengen van de spoorwegaansluiting Amsterdam/Utrecht naar Vreeland. (Hilversum kreeg zelf eerst in 1879 een spoorwegaansluiting).

In het jaar 1850 waren 117 wegnamen in Hilversum bekend. In 1876 werd een nieuwe (2e officiële) wegnaamgeving gedaan. Na 1879 werd een straatnaamcommissie benoemd. In 1881 waren 51 straatnamen geregistreerd.

Het dorp werd ingedeeld in vier kwartieren (naar de vier boekweitkorrels in het gemeentewapen?), t.w. Kerkkwartier, Sandbergenkwartier, Groest (is afgeleid van groeze = grasland)kwartier en Neukwartier.

Enkele naamsverklaringen:

Diepeweg, ontstaan in de volksmond wegens een paadje dat diep lag (naam officieel in 1896).

In 1835 was er ook een Diepeweg die later Schoenmakerssteegje (bij de Vaartweg) werd genoemd.

Krakebeen, was oorspronkelijk een zandweg die liep van de Havenstraat naar de Nieuweg; werd in 1896 Koningstraat benoemd.

Men zegt dat aan het Krakebeen een man woonde die mank was en daarom verzocht het Krakebeen te wijzigen in Koningstraat. In de 18e eeuw werd ook geschreven: Krakelbeensewegje en Krakebiersewegje (= modder).

In de Neu of Neude. Neude betekent groef.

Ruitersbosje, vermoedelijk ontstaan uit "uiterste bosje"?

Prinsenstraat, paadje over het terrein van boer Prinsen.

Albertus Perkstraat, loopt over de grond en tuin van Albertus Perk.

De P.C. Hoofweg dateert van 1883.

De Ruitersweg werd vroeger genoemd: Klein Krakebeen en Ruitersbosje.

Laanstraat was vroeger de Laan.

Kruissteeg, vroeger Hellesteeg. Hel is afhelling naar laagte; dateert uit 1829, werd ook genoemd Duivelshoek.

Wilhelminastraat met op de hoek hotel Wilhelmina uit 1895. Een zandstrook langs het spoor zouden benoemd worden naar de twee koninginnen, t.w. Emma en Wilhelmina = Koninginnenweg, later Koninneweg.

Achterom of Achteraf was eertijds genoemd (in 1829) Bosweg of Hulsweg. In 1880 kreeg het de naam Achterom.

De Roosendaalstraat werd genoemd naar een huis dat daar omstreeks 1850 stond en Roosendaal heette. Daarvoor (in 1883) heette de Roosendaalstraat Lappenschans.

De Spuistraat, wegens de lage ligging van de groes loosde (spuide) de Spuistraat water naar de Groest

Naarderstraat heette daarvoor Schoolstraat (genoemd naar de daar aanwezige school van meester Hinzen).

De Visstraat werd gewijzigd in Langgewenscht, de naam van de daargelegen hofstede van de familie de Rijk. (James de Rijk, schilder en zoon prof. J.A. de Rijk, schrijver van o.a. wandelingen door Gooi- en Eemland).

Liebergerweg was Liefbergerweg; Liefberg is oudgermaanse naam voor grafheuvels: weg die naar de grafheuvels op de heide leidde.

Kleine Drift = lage (laaggelegen) drijfweg voor vee (schapen).

Tenslotte: Roeltjesweg (zijstraat Vaartweg) was Roeltjesweg, genoemd naar het roten van vlas bij water aan uiteinde van de Vaart.

Het Hoog van den Kruis, (kruis van wegen op die plaats).

GEKNIPT VOOR U

door

Han Put

Uit:

Gooi- en Eemlander

- 10-1-'83: N.S. vinden plaatsing station op monumentenlijst een onbillijke daad.
: Stichting Pas Op krijgt f 70.000,- voor 2 panden, n.l. 's-Gravelandseweg 41 en Laanstraat 43.
- 25-1-'83: Subsidie maakt herstel oude Loosdrechtse "spookklok" op kasteel Sypesteyn mogelijk.
- 29-1-'83: Burgemeester van Weesp ontving eerste exemplaar van het twaalfde deel in de serie "Hollandse Studiën", waarin een studie is opgenomen over het Weesper porcelein en zilverwerk.
- 4-2-'83: Historische Kring Weesp wil bruggetje tussen Oudegracht en Nieuwstad terug.
- 9-2-'83: Hilversum Pas Op wil 's-Gravelandseweg 41 redden van verrotting.
- 10-2-'83: Oudste porcelein van Nederland komt uit Weesp en is te zien in het gemeentelijk museum Weesp.
- 12-2-'83: Omroepmuseum zet eerste stap naar permanent bestaan.
: Van Oudheusden-kazerne krijgt 100-jaar oud hek.
- 15-2-'83: Vanwege vele lekkages krijgt het oude raadhuis een nieuw dak.
- 26-2-'83: Hilversum bakermat communicatie in Nederland. In 65 jaar van NSF naar PTI.
: Een artikeltje over broze lijkbussen (urnen).

- 1-3-'83: Hilversum krijgt tekeningen van Rolle.
 2-3-'83: Perkvilla ('s-Gravelandseweg 41) nu door Stichting Pas Op gekocht.
 5-3-'83: Gulden boek heeft vier namen erbij. De eerste naam die in dit boek voorkomt is die van Albertus Perk.
 23-3-'83: Waalse Kapel in Naarden al 50 jaar Tsjechisch grondgebied, omdat Comenius daar begraven ligt.
 26-3-'83: De roerige historie van een "prikkelblad" (HIK toen en tien jaar later).
 21-4-'83: Dudok-panden niet langer "heilig". Monumentenlijst moet kritisch worden doorgenomen.
 27-4-'83: Jan Tabak 300 jaar "toevluchtsoord van den reisenden man".
 2-5-'83: Bussum rond eeuwwisseling belangrijk literair centrum.

Gooi- en Eembode

- 17-2-'83: "Urnen delven", de oudste vondst komt uit het Gooi.
 7-4-'83: Uit de schatkamers van Sypesteyn: Kraamgebruiken (1).
 21-4-'83: Idem, Kraamgebruiken (2).

Woonbode

- 4-2-'83: Een artikel over 350 jaar Spanderswoud.

HIK

- 4-3-'83: Stichting Pas Op wil eigenaars historische panden steunen.
 8-4-'83: B & W willen 137 gebouwen en buurten op monumentenlijst plaatsen.